

EL BALANCI

640

ELIZABETH KOSTOVA

Els lladres del cigne

Traducció de Librada Piñero i Xevi Solé

Edicions 62

Barcelona

Títol original anglès: *The Swan Thieves*
© 2010 Elizabeth Kostova

Aquesta edició s'ha publicat d'acord amb
Little, Brown and Company, Nova York,
Nova York, EUA. Tots els drets reservats.

*Són rigorosament prohibides, sense l'autorització
escrita dels titulars del copyright, sota les sancions
establertes a la llei, la reproducció total o parcial d'aquesta
obra per qualsevol procediment, incloent-hi la
reprografia i el tractament informàtic, i la distribució
d'exemplars mitjançant lloguer o préstec públics.*

*Els personatges i els fets d'aquest llibre són ficticis.
Qualsevol semblança amb la realitat actual o passada és coincidència,
i en cap moment ha estat intencionada per l'autora.*

Primera edició: setembre del 2010

© de la traducció: Librada Piñero i Xevi Solé, 2010
© d'aquesta edició: Edicions 62 s.a.,
Peu de la Creu 4, 08001-Barcelona
info@edicions62.cat
www.edicions62.cat

Fotocompost a Víctor Igual, s.l.,
Mallorca 374, 08013-Barcelona
ISBN: 978-84-297-6702-5
DL: B. 26.615-2010
Imprès a: EGEDSA

Per a la meva mare, 'la bonne mère'.

Us en faríeu creus de com n'és, de difícil, col·locar una figura sola sobre una tela, concentrar tot l'interès en aquesta figura individual i universal i, tot i això, aconseguir que no perdi vida ni autenticitat.

EDWARD MANET, 1880

Fora del poble hi ha una anella de foc que ennegreix la neu que es desfà. Al costat de l'anella de foc, hi ha una cistella que fa mesos que hi és i que està començant a agafar un color cendra. Hi ha bancs on s'apinyen els vells per escalfar-se les mans, però ara fa massa fred, falta massa poc per al crepuscle, tot és massa trist. Això no és París. L'aire fa olor de fum i de cel nocturn; hi ha un color ambre desesperant que s'estén més enllà del bosc, gairebé com una albada. La foscor cau tan de pressa que ja hi ha algú que ha encès una llanterna a la finestra de la casa més propera al foc abandonat. És gener o febrer, o potser un març trist, del 1895; l'any apareixerà escrit en números negres i gruixuts contra les ombres, en un racó. Les teulades del poble són de pissarra, tacades de neu que es fon, que en cau i forma pilonets. Alguns carrers tenen parets, d'altres s'obren als camps i als jardins enfangats. Les portes de les cases estan tancades i l'olor de menjar s'enfila per sobre de les xemeneies.

Només una persona apareix entre tanta desolació: una dona vestida amb roba gruixuda de viatge que baixa un carrer cap a la darrera filera de cases. També hi ha algú que encén una llanterna, allà; s'inclina sobre la flama, una forma humana que apareix vagament a la finestra llunyana. La dona del carrer camina amb aire digne, i no duu el davantal desmanegat i els esclops de fusta habituals al poble. L'abric i la faldilla llarga ressalten entre la neu violeta. La caputxa està folrada de pell i li tapa tota la cara menys la corba blanca de la galta. La vora del vestit té una franja geomètrica de color blau cel. Camina amb un farcell a les mans, alguna

cosa que agafa fort, com si la protegís del fred. Els arbres estiren les branques adormides cap al cel i emmarquen la carretera. Algú ha deixat un drap vermell sobre el banc que hi ha davant de la casa del final del carrer: potser un xal, o unes estovalles petites, l'únic punt de color brillant. La dona protegeix el farcell amb els braços, amb les mans enguantades, donant l'esquena al centre del poble tan de pressa com pot. Les botes colpegen un tros de gel de la carretera. L'alè que deixa anar és blanc en contrast amb la foscor que l'envolta. Camina recta, com protegint-se, de pressa. Abandona el poble o s'apressa cap a una de les cases de la darrera filera?

Ni tan sols l'única persona que mira sap la resposta; tampoc no és que li importi. Ha estat treballant durant gran part de la tarda, pinzellant les parets dels carrers, posant bé els arbres nus, mesurant la carretera, esperant veure els deu minuts de posta de sol. La dona és una intrusa, però ell la incorpora també, ràpidament, observant els detalls de la seva roba, utilitzant la llum del dia que s'apaga per esbossar la silueta de la caputxa, la forma d'inclinar-se de la dona per escalfar-se o per amagar el farcell. Una sorpresa meravellosa, sigui qui sigui. És la nota que falta, el moviment que necessita per omplir el tram central de la carretera amb la neu bruta i compacta. Ja fa temps que s'ha retirat, i ara només treballa darrere de la finestra —és vell i les extremitats li fan mal quan fa fred i surt a pintar a l'aire lliure durant més d'un quart d'hora—, de manera que només pot imaginar com la dona respira acceleradament, com camina per la carretera, com cruix la neu sota aquelles botes de talons esmolats. Està envellint, malalt, però, durant un segon, desitja que es giri i que el miri directament. S'imagina que té els cabells foscos i suaus, els llavis vermells, els ulls grans i cauts.

Però la dona no es gira, i ell s'adona que se n'alegra. La necessita tal com és, necessita que s'allunyi en el túnel nevad de la seva tela, necessita la forma recta de la seva esquena i de les faldilles pesants amb aquella vora elegant, el braç bressolant l'objecte embolicat. És una dona de debò i té pressa, però ara també està fixada per sempre. I ara està congelada en la seva pressa. És una dona real i ara és un quadre.

Capítol I

MARLOW

Vaig rebre la trucada sobre en Robert Oliver el mes d'abril del 1999, quan encara no feia una setmana que havia robat un ganivet de la col·lecció del segle XIX de la National Gallery. Era un dimarts, un d'aquells matins terribles que de vegades hi ha a la zona de Washington quan la primavera ja ha florit i fins i tot fa calor: calamarses que ho esguerren tot i cels pesants, amb retruny de trons en l'aire de sobte fred. Per casualitat, també havia passat una setmana exacta des de la massacre a l'institut Columbine de Littleton, Colorado. Aquell fet encara m'amoïnava de manera obsessiva, com suposo que devia passar a tots els psiquiatres del país. Tènia el despatx ple de joves amb escopetes retallades, amb ressentiments diabòlics. Com havíem pogut fallar-los, a ells i, sobretot, a les seves víctimes innocents? El clima violent i el pessimisme que es vivia arreu del país semblava que es fusionessin aquell matí.

Quan va sonar el telèfon, la veu a l'altra banda del fil era la d'un amic i col·lega, el doctor John Garcia. En John és un bon home, i un bon psiquiatre, amb qui vaig anar a l'escola fa molt temps i que em treu a dinar de tant en tant al restaurant que ell tria, i de tant en tant em deixa pagar. Treballa al servei d'admissió d'urgències i hospitalitzacions d'un dels hospitals més grans de Washington i, com jo, també té una consulta privada.

En John m'explicava que em volia transferir un pacient, que volia que me n'ocupés, i li vaig percebre una certa inquietud a la veu:

—Aquest paio podria ser un cas difícil. No sé què en trauràs, però m'estimo més que estigui a càrrec teu a Goldengrove. Pel que es veu, és un artista, un artista d'èxit. El van arrestar la setmana passada i ens el van dur. No parla gaire i tampoc no li agradem gaire. Es diu Robert Oliver.

—N'he sentit a parlar, però no conec gaire bé la seva obra —vaig confessar—. Paisatges i retrats... Crec que va sortir a la portada de l'*ARTnews* ara fa un parell d'anys. Quan el van detenir? —Em vaig tornar cap a la finestra i em vaig quedar palplantat mirant com queia pedra com graveta blanca cara sobre el pati emmurallat del darrere i sobre una magnòlia en mal estat. L'herba ja era molt verda, i durant un segon la llum aquosa del sol ho va banyar tot, abans que tornés a pedregar.

—Va intentar atacar un quadre a la National Gallery amb un ganivet.

—Un quadre? No una persona?

—Bé, pel que es veu en aquell moment no hi havia ningú més a la sala, però va arribar un guarda i va veure com s'abraonava sobre un quadre.

—Es va resistir? —vaig veure com queia pedra sobre l'herba brillant.

—Sí. Finalment va deixar caure el ganivet a terra, però llavors va aferrar el guarda i el va sacsejar de mala manera. És un home fort. Llavors va parar i va deixar que se l'enduguessin, vés a saber per què. El museu està sospesant si presenta càrrecs contra ell o no. Em sembla que no ho faran, però va córrer un gran risc.

Vaig tornar a mirar el pati.

—Els quadres de la National Gallery són propietat federal, oi?

—Exacte.

—Quina mena de ganivet duia?

—Un de butxaca. Res de dramàtic, però podria haver fet molt de mal. Estava molt excitat, es pensava que estava en una missió heroica, i llavors es va esfondrar en arribar a l'estació, va explicar que feia dies que no dormia i fins i tot va plorar una mica. El van dur a l'ala de psiquiatria i jo el vaig fer ingressar.

Em vaig adonar que en John esperava una resposta.

—Quants anys té?

—És jove... Bé, quaranta-tres, però ara a mi això em sembla jove, saps?

Ho sabia i vaig riure. Haver fet els cinquanta tot just feia dos anys ens havia sorprès a tots dos, i ho havíem superat celebrant-ho amb diversos amics que estaven en la mateixa situació.

—També duia un altre parell de coses al damunt: un quadern de dibuix i un paquet de cartes velles. No deixava que ningú les toqués.

—Així, doncs, què vols que faci per ell? —em vaig adonar que m'havia recolzat sobre l'escriptori per descansar; havia arribat al final d'un llarg matí i tenia gana.

—Només vull que l'acceptis —va contestar en John.

En la nostra professió, però, el costum de ser prudent està molt arrelat.

—Per què? Vols que tingui encara més maldecaps?

—Au, va, vinga —vaig poder veure com en John somreia—. Mai no t'he vist rebutjar un pacient, doctor Dedicació, i aquest hauria de valdre la pena.

—Perquè jo sóc pintor?

Va dubtar un segon.

—Per ser-te franc, sí. No pretenc entendre els artistes, però crec que amb aquest paio t'hi avindràs. Com ja t'he dit, no parla gaire, i quan dic que no parla gaire vull dir que potser li he pogut arrencar tres frases. Crec que potser està caient en una depressió, malgrat els medicaments que li hem començat a donar. També mostra ràbia i períodes d'agitació. M'amoïna.

Vaig estudiar l'arbre, el jardí maragda, les pedres que s'anaven fonent arreu, contra l'arbre. Quedava una mica a l'esquerra del centre de la finestra, i la foscor del dia havia atorgat als seus brots malves i blancs una brillantor que no tenien quan lluia el sol.

—Què li doneu?

En John va repassar la llista: un estabilitzador de l'humor, un ansiolític i un antidepressiu, tots en bones dosis. Vaig agafar un bolígraf i una carpeta de l'escriptori.

—Diagnòstic?

En John me'l va dir, i no em va sorprendre.

—Afortunadament per a nosaltres, a urgències, mentre encara parlava, va signar un formulari donant-nos consentiment per accedir al seu historial. També hem rebut còpies de l'historial d'un psiquiatre de Carolina del Nord que el va veure ara fa uns dos anys. Pel que es veu, el darrer cop que el va visitar un metge.

—Té molta angoixa?

—Bé, no en parla gaire, però penso que la manifesta. I, segons l'historial, no és el primer cop que pren medicació. De fet, va arribar aquí amb un flascó de Klonopin de fa dos anys que duia a la jaqueta. Segurament no l'ajudava gaire sense un estabilitzador. Finalment, vam aconseguir trobar la seva dona a Carolina del Nord; bé, exdona, per ser exactes. I ella ens va explicar unes quantes coses més sobre els seus últims tractaments.

—Suïcida?

—Possiblement. Costa fer-ne una valoració adequada perquè no xerra. En aquest sentit, no ha intentat res. Més aviat està enrabiàt. És com mirar de tenir engabiàt un ós, un ós mut. Però amb aquesta mena de presentació no el vull deixar lliure i ja està. Ha d'estar tancat durant una temporadeta, perquè algú pugui esbrinar què li passa realment, i necessitarà que li ajustin la medicació. No ha ingressat de manera voluntària i m'imagino que ara deu estar força rabiós. No li agrada ser aquí.

—Així doncs, creus que el podré fer xerrar? —Era una antiga broma entre nosaltres i en John la va seguir de bon grat.

—Marlow, tu podries fer xerrar una pedra.

—Gràcies pel compliment. I gràcies, sobretot, per esguerrarme l'hora de dinar. Està assegurat?

—Té alguna mena de cobertura. Se n'ocupa l'assistent social.

—D'acord. Fes que el duguin a Goldengrove. Demà a les dues, amb l'historial. L'estaré esperant.

Vam penjar i em vaig quedar al despatx preguntant-me si podria disposar de cinc minuts per dibuixar mentre menjava, cosa que m'agrada fer quan tinc l'agenda atapeïda. Encara tenia pacients a dos quarts d'una, les dues, les tres, les quatre, i a més, una

reunió a les cinc. I l'endemà tenia una jornada de deu hores a Goldengrove, el centre residencial privat on treballava des de feia dotze anys. Ara necessitava prendre una sopa, menjar una amanida i notar el llapis sota els dits durant uns minuts.

També vaig pensar en una cosa que havia oblidat durant molt de temps, tot i que ho solia recordar sovint. Quan tenia vint-i-un anys i m'acabava de llicenciar a Columbia (on havia après història i llengua, a més de ciència), i ja havia començat a la facultat de medicina de la Universitat de Virgínia, els meus pares em van donar prou diners per poder anar amb el company de pis a Itàlia i Grècia durant un mes. Era el primer cop que sortia dels Estats Units, i em van meravellar els quadres de les esglésies i els monestirs italians, l'arquitectura de Florència i Siena. A l'illa grega de Paros, on es produeix el marbre més perfecte i translúcid del món, em vaig trobar sol en un museu arqueològic local.

En aquest museu només hi havia una estàtua de valor, que tenia tota una sala només per a ella: era una níké d'un metre i vuitanta centímetres d'alçada, trencada, sense cap ni braços, amb l'esquena plena de cicatrius on abans hi havia hagut ales, i amb taques vermelles sobre el marbre producte de la seva llarga sepultura a la terra de l'illa. Encara es podia apreciar la destresa amb què l'havien esculpida, la roba com un remolí d'aigua sobre el cos. Li havien tornat a enganxar un d'aquells peus petits. Jo estava sol a la sala, dibuixant-la, quan va venir un guarda i va cridar:

—Tanquem de seguida!

Un cop va haver marxat, vaig recollir els estris de dibuixar i llavors, sense pensar ni per un segon en les conseqüències, em vaig acostar a la níké un darrer cop i em vaig inclinar per fer-li un petó als peus. El guarda se'm va acostar de seguida, rugint, i em va agafar. Mai no m'han fet fora d'un bar, però aquell dia em van fer fora d'un museu que només tenia un guarda.

Vaig despenjar el telèfon i vaig tornar a trucar a en John. Encara el vaig trobar al despatx.

—Què hi havia, al quadre?

—Què?

—El quadre que el teu pacient, el senyor Oliver, va atacar.

En John va riure.

—Ja ho saps, no hauria pensat mai a demanar-ho, però era a l'informe de la policia. Es titula *Leda*. Un mite grec, suposo. Si més no, això és el que se m'acut. L'informe deia que era un quadre d'una dona nua.

—Una de les conquestes de Zeus —vaig explicar—. Se li va presentar sota la forma de cigne. Qui el va pintar?

—Au, va, vinga. Fas que sembli Història de l'Art 125, que, per cert, gairebé vaig suspendre. No sé qui el va pintar i dubto que el policia que el va detenir ho sàpiga.

—Molt bé. Torna a la feina. Que tinguis un bon dia, John —vaig dir mentre intentava descontracturar-me el coll sense deixar caure l'auricular.

—Tu també, amic meu.

Capítol 2

MARLOW

Ja sento la necessitat de tornar a començar aquesta història insistent en el fet que és una història privada. I no només privada, sinó subjecta a la meva imaginació tant com als fets. M'han calgut deu anys per recopilar les notes que tenia sobre aquest cas, i també les idees; he de confessar que, originàriament, em vaig plantejar la possibilitat d'escriure sobre en Robert Oliver per a un dels diaris psiquiàtrics que més admiro i en el qual he publicat amb anterioritat, però qui pot publicar el que es podria arribar a considerar un secret professional? Vivim en una societat de programes d'entrevistes i xafarderies immenses, però la nostra professió és especialment rígida en els seus silencis: curiosa, legal, responsable. En el millor dels casos. Lògicament, hi ha situacions en les quals ha de prevaler el sentit comú sobre les normes; tots els metges coneixen aquestes urgències. He pres la precaució de canviar tots els noms relacionats amb aquesta història, incloent-hi el meu, amb l'excepció d'un nom propi tan comú, però tan preuat per a mi, que no veig cap mal a conservar l'original.

No em vaig criar en un entorn de metges: els meus pares eren tots dos sacerdots; de fet, la meva mare va ser la primera dona pastora de la seva petita secta, i jo tenia onze anys quan la van ordenar. Vivíem a l'edifici més vell d'un poble de Connecticut, una casa de lloseta marró amb la teulada baixa i un pati al davant semblant a un cementiri anglès, en el qual arbres de la vida, teixos, desmais i altres arbres funeraris lluitaven per fer-se espai al voltant del caminet de llosetes que duia a la porta principal.

Cada tarda, a un quart de quatre, arribava caminant a aquella casa des de l'escola, arrossegant la motxilla plena de llibres, engrunes, pilotes de beisbol i llapis de colors. La mare obria la porta, generalment, duent una faldilla i un jersei blaus; més tard, de vegades, un vestit negre amb un alçacoll blanc si aquell dia havia visitat algun malalt, un ancià, els marginats, els nous penitents. Era un nen rondinaire, un nen amb mala actitud que sempre pensava que la vida, malauradament, no era el que prometia ser; ma mare era estricta: estricta, justa, alegre i carinyosa. Quan va veure que tenia talent per dibuixar i esculpir, em va animar a fer-ho de manera silenciosa dia rere dia: mai no m'elogiava en excés, però mai no permetia que dubtés de la meva capacitat. Crec que des del dia que vaig néixer no podríem haver estat més diferents, però tot i així ens estimàvem amb bogeria.

És estrany, però, tot i que la meva mare va morir força jove, o potser perquè ho va fer, m'he adonat que, ara que sóc adult, cada cop m'hi assemblo més. Durant anys, no vaig ser solter, sinó no casat, tot i que finalment vaig corregir aquesta situació. Totes les dones que he estimat són, o eren, com era jo de petit: geniüdes, perverses, interessants. Al seu voltant, cada cop m'he anat assemblant més a la mare. La meva dona no és cap excepció a aquest patró, però ens adaptem bé.

En part a causa de les dones que he estimat al llarg de la vida i a la meva dona, i en part, no en tinc cap mena de dubte, a causa de la professió, que em mostra cada dia la cara fosca del cervell —la misèria de la seva motllura ambiental, els seus capricis genètics—, m'he reeducat des de la infantesa per intentar veure la vida amb bona voluntat. La vida i jo ens vam fer amics ara fa uns quants anys, no pas la mena d'amistat emocionant que desitjava quan era petit, però sí una treva amistosa, un plaer en tornar a casa cada dia, al pis que tenia a Kalorama Road. De tant en tant tinc moments —mentre pelo una taronja i la duc del marbre de la cuina a la taula— en què gairebé sento una punxada de satisfacció, potser en veure aquest color cru.

No ho he aconseguit fins a l'edat adulta. Se suposa que els nens han de gaudir de les petites coses, però, de fet, només recor-

do somnis importants de quan era petit, i llavors com aquests somnis s'han anat empetitint d'un interès a un altre, i posteriorment la canalització de tots els meus somnis en la biologia i la química i l'objectiu de la facultat de medicina, i finalment la revelació dels episodis infinitesimals de la vida, les seves neurones, hèlixs i àtoms que no paren de girar. De fet, vaig començar a dibuixar realment bé gràcies a aquelles formes i ombres minúscules dels laboratoris de biologia, no gràcies a coses grans com ara muntanyes, gent o bols de fruita.

Ara, quan somio de debò, ho faig pels meus pacients. Somio que algun dia poden arribar a sentir l'alegria ordinària de la cuina i la taronja, de recolzar els peus a la tauleta davant d'un documental de la televisió, o plaers encara més grans com ara poder conservar la feina, tornar a casa sans amb la família, veient les realitats d'una habitació en comptes d'un panorama terrible de cares. Per a mi, he après a somiar coses petites: una fulla, un nou pinzell, la polpa d'una taronja i els detalls de la bellesa de la meva dona, un esclat en les comissures dels ulls, el pèl suau dels seus braços il·luminats pel llum de la nostra saleta quan llegeix.

He dit que no em vaig criar entre metges, però potser no és tan estrany que triés aquesta professió. Els meus pares no eren gens científics, tot i que tenien una disciplina personal que em van transmetre, juntament amb les farinetes i els mitjons nets, amb la intensitat amb què els pares s'aboquen en un fill únic. Em van preparar bé per als rigors de la biologia de la universitat i els rigors encara pitjors de la facultat de medicina: el *rigor mortis* de nits senceres estudiant i memoritzant, l'alleujament relatiu de les posteriors nits sense dormir durant les guàrdies a l'hospital.

També havia somiat ser artista, però quan va arribar el moment d'escollir la feina de la meva vida vaig triar la medicina, i vaig saber des del principi que em dedicaria a la psiquiatria, que per a mi era una professió sanitària al mateix temps que la ciència definitiva de l'experiència humana; de fet, també vaig sol·licitar inscriure'm en dues bones facultats d'art després de l'institut i,

amb gran satisfacció, em van acceptar en dues de prou bones. M'agradaria poder dir que va ser una decisió complicada, que l'artista que duia a dins es va rebel·lar contra la medicina. En realitat, tenia la sensació que no podia fer una contribució social prou seriosa com a pintor i, secretament, tenia por dels sacrificis i la lluita que podia comportar aquell estil de vida per guanyar-me-la. La psiquiatria seria la via directa per servir un món que patia mentre jo continuaria pintant pel meu compte, i vaig pensar que ja en tindria prou de saber que hauria pogut fer carrera com a artista.

Els meus pares van reflexionar molt sobre l'especialitat que vaig elegir, tal com vaig poder apreciar quan els ho vaig esmentar en una de les converses telefòniques que teníem cada cap de setmana. Es va fer un silenci a la seva banda del fil mentre digerien el que havia decidit per a mi i les raons per les quals ho havia fet. Llavors, la meva mare va apuntar, sense alterar-se, que *totbom* necessita algú amb qui parlar, la qual cosa era la seva manera de connectar correctament el seu ministeri i el meu, i el meu pare va observar que hi ha moltes maneres d'expulsar els fantasmes.

En realitat, el meu pare hi no creu, en fantasmes; no figuren en la crida moderna i progressiva. Li agrada referir-s'hi de manera sarcàstica, fins i tot ara que és molt gran, i llegir sobre ells, fent que no amb el cap, en les obres d'antics predicadors de Nova Anglaterra, com ara Jonathan Edwards, o en les de teòlegs medievals que també el fascinen. És com un lector de ficció de terror: els llegeix perquè el fan empipar. Quan es refereix a «dimonis», «el foc de l'infern» i al «pecat», ho diu de forma irònica, amb una mescla de fascinació i de fàstic; els parroquians que encara vénen al despatx que té a la nostra vella casa (no es jubilarà mai del tot) reben, en comptes d'això, una imatge profundament redemptora dels seus propis turments. El meu pare reconeix que, tot i que ell tracta amb ànimes i jo ho faig amb diagnòstics, factors ambientals, productes de comportament i ADN, tots dos busquem el mateix objectiu: la fi del misteri.

Després que ma mare també es convertís en pastora, la nostra casa era molt concorreguda, i sempre tenia molt temps per escapar-me sol, traient-me de sobre el meu malestar ocasional gràcies a la distracció que m'oferien els llibres i les excursions pel parc al final del carrer, en el qual m'asseia a llegir un llibre sota un arbre, a dibuixar escenes de muntanyes i deserts que no havia vist mai amb els meus propis ulls. Els llibres que més m'agradaven eren o bé aventures al mar o bé aventures d'invençions o investigacions. Vaig llegir tantes biografies infantils com vaig poder: de Thomas Edison, Alexander Graham Bell, Eli Whitney, entre d'altres, i posteriorment vaig descobrir l'aventura de la investigació mèdica: la de Jonas Salk i la pòlio, per exemple. No era un noi enèrgic, però somiava a fer alguna cosa valenta. Somiava a salvar vides, a fer un pas endavant en el moment indicat amb alguna revelació que salvés vides. Fins i tot ara, no llegeixo mai un article d'una revista científica sense tenir una versió d'aquest sentiment: l'emoció delegada de la descoberta i el retorçiment que provoca l'enveja del descobridor.

Tampoc no puc dir que el desig de salvar vides sigui el gran tema de la meua infantesa, tot i que, ben mirat, seria una història fantàstica. De fet, no tenia cap vocació i aquelles biografies per a nens ja s'havien convertit en un record quan era a l'institut, on feia bé els deures però sense un entusiasme extraordinari, llegia Dickens i Melville amb un plaer força més considerable, rebia classes d'art, corria camp a través sense elegància, i vaig perdre la virginitat amb un sospir d'alleujament en el meu segon any amb una noia més experimentada, d'últim any, que em va dir que sempre li havia agradat veure el meu clatell a classe.

Els meus pares sí que es van distingir al nostre poble per haver defensat i rehabilitat amb èxit un home sense sostre que havia vingut caminant des de Boston per refugiar-se als nostres parcs. Anaven a la presó local a fer xerrades conjuntes i van evitar que deruïssin una casa gairebé tan antiga com la nostra (del 1691, mentre que la nostra era del 1686) per construir-hi el pàrquing d'un supermercat. Venien a les meves proves d'atletisme, a les promocions, i convidaven els meus amics a festes ecumèniques amb pizza

i oficiaven en els memorials d'amics seus que morien joves. En el seu credo no existien funerals, ni taüts estintolats, ni cossos sobre els quals resar, de manera que no vaig tocar un cadàver fins que vaig arribar a la facultat de medicina i no vaig veure cap mort que conegués personalment fins que vaig sostenir la mà de la meua mare: aquella mà perfectament immòbil i encara calenta.

Però anys abans que la mare morís, i mentre encara era a la facultat, vaig conèixer l'amic que abans he esmentat, que em va donar el cas més important de la meua carrera, si hem de posar-nos melodramàtics i dir-ho així. En John Garcia era un dels amics masculins que vaig fer quan tenia vint anys —amics de facultat amb els quals estudiava per als problemes de biologia i els exàmens d'història o llançava una pilota els dissabtes a la tarda, i que ara s'estan quedant calbs, homes que vaig conèixer a la facultat de medicina per les seves passes ràpides i bates blanques al vent en laboratoris i conferències o, posteriorment, en les estranyes i agòniques interaccions amb pacients. Tots teníem ja els cabells una mica grisos quan vaig rebre la trucada d'en John, amb una mica de panxeta la majoria, pocs eren encara desafadorament prims, en el nostre intent de combatre la corba de la felicitat. Jo donava gràcies per no haver perdut el costum de córrer, que m'havia mantingut més o menys en forma, fins i tot prim. I també donava gràcies al destí per tenir encara força cabells i tant de castanys com de platejats, i que les dones encara em miessin pel carrer. Però no hi havia dubte que era un d'ells, un de la cohort dels meus amics de mitjana edat.

Així doncs, quan aquell dimarts en John em va trucar per demanar-me un favor, lògicament hi vaig accedir. Quan em va parlar d'en Robert Oliver, em va interessar, però també m'interessava el dinar, la possibilitat d'estirar les cames i oblidar-me del matí. Mai no podem preveure el destí, oi? Així és com ho hauria dit el meu pare al seu estudi de Connecticut. I al final d'aquell dia, quan la reunió s'havia acabat i la pedregada s'havia convertit en un ruixim i els esquiroles corrien pel mur del pati de darrere i saltaven sobre les urnes, gairebé m'havia oblidat de la trucada d'en John.

Posteriorment, després de tornar caminant de pressa a casa des del despatx i deixar l'abric davant de la llar —això era abans de casar-me, de manera que ningú no em va venir a rebre a la porta i no hi havia cap brusa d'olor dolça després d'un dia de feina penjada als peus del llit—, després de deixar assecar el paraigua que degotava, rentar-me les mans, fer-me una torrada de salmó i anar a l'estudi per recollir el pinzell, llavors, amb la fusta fina i prima entre els dits, vaig recordar el meu futur pacient, un pintor que, en comptes d'un pinzell, havia sostingut un ganivet. Vaig posar la meva música preferida, la *Sonata en la major per a violí*, de Franck, i em vaig oblidar d'ell amb tota la intenció. El dia havia estat llarg i una mica buit, fins que l'havia començat a omplir de color. Però sempre arriba l'endemà, si no és que ens morim, i l'endemà vaig conèixer en Robert Oliver.